సీత బ్రతుకు

[పెద్దకథ]

శ్రీ వజ్ఝల రామనరసింహం

సీత తన తల్లికడుపులోంచి ఈ భూమిమీద పడిన వెంటనే తల్లి చనిపోయింది. "తల్లిగండాన పుట్టింది" అని, పసికందుగా వున్న సీతని అందరూ నానావిధాల తిట్టిపోశారు. సీతతండ్రి అయిన సోమనాథానికి—లేక లేక తనకు పిల్ల పుట్టినందుకు సంతోషించాలో, లేక భార్యపోయినందుకు ఏడవాలో తెలియలేదు. కాని, అతడు ఒక రకమైన వేదాంతి. అంచాత, ఈ ప్రపంచకంలో తనకు ఏ కష్టాలు కలిగినా, 'ఆపద్బాంధవు'డైన ఆ శ్రీరామచంద్రుడి ఇచ్ఛయే కాని మరేమీ కాదని సరిపెట్టుకోగలిగేడు! అయినా, అతని మనస్సు వికల మవలేదని చెప్పలేం. అతని మనస్సును ఈ విషాదసంఘటన ఎంతవరకు కలచివైచిందో, అతని మనోభావా లేమిటో ఎవరికీ తెలియదు......

రోజులు గడుస్తున్నకొద్దీ, బంధువులందరూ సోమనాథాన్ని రెండవపెళ్లి చేసుకోమని అడుగుతున్నారు......కాని, వారికి అతడు ఎటువంటి జవాబును ఇయ్యలేదు. తన మనసు కుదుటపడేవరకూ తనకు రెండవపెళ్లి మీద వాంఛ వున్నదీ లేనిదీ కూడా తనే చెప్పలేడని అతనికి తెలుసును............తను జీవితాంతం పెళ్లిచేసుకోకుండా వుండగలిగే ఏకపత్నీవ్రతస్థుడనని చెప్పుకోవడం అతనికి ఇష్టంలేదు. తనవంటి అభాగ్యులలో, ఈ లోకంలో రెండు తెగలవారు వున్నారు. అందులో మొదటివారు—పెళ్లాంపోయిన పది రోజుల్లోగానే చింతపిక్కలాంటి పిల్లను పెళ్లిచేసుకొని, సంసారంలోకి దిగబడి, మొదటిపెళ్లాన్ని పూర్తిగా మరిచిపోతారు. ఇంక రెండవ తెగవారు—వీరికి చాలా కాలంవరకు దుఃఖం తీరదు...పూర్వపు సంసారసౌఖ్యాల్ని తల్చుకుని దుఃఖిస్తూవుంటారు. కాని, కొంతకాలానికైనా, వారిని కామం జయిస్తుంది......ఈ వేదాంతాన్ని సోమనాథం రోజూ చర్చించుకొంటున్నాడు...ఇప్పుడు అతని బుర్రను పాడుచేస్తున్నవి 'స్త్రీ స్వాతంత్ర్యం', 'ఏకపత్నీవ్రతం' మొదలైన ఆలోచనలు............

.........సీతకి నాలుగు నెల్లు నిండేయి. ఒకనాడు వెన్నెట్లో, సోమనాథం మంచం వేసుకుని, సీతను పడుకోబెట్టుకున్నాడు...వెన్నెట్లో, పిల్ల పాడుగాటి బంగరు బొమ్మలా మెరుస్తూవున్నది. ఆమె కళ్లు నక్షత్రాలతో ఆడుకుంటూవున్నవి...అచ్చంగా ఆమెది తల్లి పోలికే! సోమనాథం పెళ్లాం పేరు సీత! ఆమెకూడ పొడుగాటి గంభీరమైన విగ్రహం. ఇంట్లో దేవతవలె సంచరించేది. సోమనాథం ఒకొక్కమారు ఆమెతో, "సీతా! నా కళ్లకి నువ్వింకా చంటిపిల్లలాగే కన్పిస్తున్నావు!" అనేవాడు. ఆమెకంఠస్వరం చంటిపిల్లల కంఠస్వరంవలె వుండేది......సోమనాథం చంటిదాని కళ్లల్లోకి చూస్తూ, "ఈమె ముమ్మూర్తులా తల్లి పోలికే" అనుకున్నాడు......పిల్ల ఎందుకో ఏడిచింది...సోమనాథం ఆమెను తన హృదయానికి దగ్గరగా తీసుకుంటూ, "నా చిట్టి సీతా!..."అన్నాడు. ఆనాటినుంచీ పిల్ల పేరు "సీత" అయికూచుంది.

సోమనాథానికి ఇంట్లో ఎవరూ లేరు. కాని, ఆ పల్లెటూరిలో పాలతల్లులకీ, సహాయం చేసేవారికీ,

పాలు పెరుగులకూ ఇంతవరకూ కరువూ రాలేదు, రేష నింగూ రాలేదు. అంచాత అట్టే ఇబ్బంది లేకుండానే రోజులు గడుస్తున్నాయి.

సీత భవిష్యత్తు గురించి సోమనాథానికి అనేక వూహలు కలిగాయి...ఆమె తనకు దైవం ప్రసాదించిన ఒక్కగాక ఒక్కబిడ్డ! ఆమెను ఎంతో ఆప్యాయంగా పెంచుకోవాలి. చదువు చెప్పించాలి. పెళ్లిచేయాలి... ఇంకా ఏన్నో...ఎన్నో...! ఈ విధంగా ఆమెకు వృద్ధాప్యం వచ్చేవరకూ ఆమెయొక్క జీవితాన్ని రోజూ చిత్రించుకొనేవాడు సోమనాథం...

కాని, వేదాంతి అయిన సోమనాథం తను ఈ ప్రపంచకంలో ఎన్నాళ్లు వుంటాడో అనే విషయాన్ని ఎప్పుడూ వూహించుకోలేదు. సీతకి ఎనిమిదో నెల వచ్చేసరికి, ఓనాడు సోమనాథం పక్షవాతంతో మంచం మీద పడివున్నాడు. ఆనాళ్లా సీతని ఆడిస్తూ పాలతల్లి అతని మంచముపక్కనే కూచుంది. కన్ను రెప్ప వేయకుండా సీతని చూస్తున్నాడు సోమనాథం! రాత్రిళ్లుకూడా పాలతల్లి ఇంట్లోనే పడుక్కుంటున్నాది. ఆమె ఒక శూద్ర యువతి.

మర్నాడు ఉదయమే, చీకటితో, పాలతల్లి లేచి, సీతకి పాలుపట్టి, ఇంకా నిద్రపోతూ వున్న సోమనాథం పక్కమీద రోజూవలెనే పడుక్కోబెట్టి, ఇంటిపని చేసుకోడానికి పెరట్లోకి పోయింది. పొరుగింటి ముసలమ్మగారు వంటింట్లో కాఫీ చేస్తున్నారు......

ఎనిమిది గంట లవుతూవుండగా, పాలతల్లి సోమనాథం గదిలోకి వచ్చింది. అత డింకా నిద్రపోతూనే ఉన్న ట్లున్నాడు.

"బాబుగారూ, లేవండింక" అంది పాలతల్లి. కాని, అతడు చలనం లేకుండా మ్రోడువలె పడివున్నాడు. భయంకరంగా కనిపిస్తూ, తెరుచుకుపోయి వున్న అతని కళ్లని చూస్తే, పాలతల్లికి ఎందుకో భయం వేసింది. ఆమె గజగజా వణికింది...సీతమాత్రం అమాయకంగా తనతండ్రిగుండెలమీద తన రెండు లేత చేతులనూ వుంచి, నవ్వుకుంటూ ఆడుకుంటున్నాది...!...

పాలతల్లి సీతని గభాలున మంచంమీంచి లాగేసి, ముసలమ్మగారికో కేకపెట్టింది.

సోమనాథం కిందటిరాత్రే ఈ లోకాన్ని విడిచిపెట్టి వెళ్లిపోయాడని అందరూ గ్రహించడానికి అట్టే సేపు పట్టలేదు......బంధువులందరికీ—ఎవరిచ్చారో కాని—టెలిగ్రాములు శర వేగంతో వెళ్లేయి. బంధువులందరూ కుటుంబాలతో సహా వచ్చారు. కాని, ఆ యింట్లో పరామర్శించడానికి చంటి సీత తప్పితే మరెవరూ కన్పించడంలేదు వారికి.

రెండురోజుల్లోగానే ఆ గృహంలోని ఇద్దరు ఆదర్శ దంపతులయొక్క జీవితచరిత్రలు కడిగివేయబడినయ్! ఇంక మిగిలినది—వారి ప్రేమఫలితమైన సీత మాత్రమే.

సీత భవిష్యత్తుగురించీ, ఆమెను పెంచడం విషయమై బంధువులందరూ రెండు రోజులు హోరాహోరీగా పోట్లాడుకున్నారు. ఈ విషమసమస్య ఏమీ అర్థం కాని సీతమాత్రం నిష్పూచీగా, ఏమీ జరగనట్లే కనిపిస్తున్నాది...కొసకి ఎలాగైతేనేమి, బంధువులందరూ ఒక నిర్ణయానికి వచ్చారు. సీతకి దూరపు బంధువు-వరసకి మేనమామ - కాస్తో కూస్తో వున్నవాడు - పట్నవాస్తవ్యుడూ అయిన శివయ్యగారు సీతని పెంచాలని ఏకగ్రీవంగా నిశ్చయింపబడి ఆమోదించబడ్డది.

మర్నాడు యింటికి తాళాలు వేయబడ్డాయి... సామానులతో సహా సీతని పట్నంలోవున్న శివయ్యగారి పీకలమీదికి వదిలివేసి బంధువులందరూ చేతులు దులుపుకున్నారు...............

శివయ్యగారు తమ యింటికి కొత్తగా వచ్చిన ఈ బాల అతిథినిగూర్చి ఏమీ చికాకూ పడలేదు, సంతోషించనూ లేదు. తన యింటిలో ఎవరున్నదీ, ఎందరున్నదీ, ఎందు కున్నదీ. ఆయనకి తెలియదు; తెలియనవసరంలేదు కూడా. ఎందుకంటే, ఆయన తన ఇంటియొక్క సర్వహక్కులనూ తన ధర్మపత్ని అయిన కనకమ్మగారికి వదిలిపెట్టేశాడు. కనకమ్మగారు ఈ 'ఆల్ రైట్సు'ను 'రిజర్వు' చేసుకొని, ఇంటి వ్యవహారమంతటినీ

తనే స్వయంగా నడుపుకుంటున్నాది. అంచాత శివయ్యగారికి తన ఆఫీసుతప్పితే ఇంటిపూచీ ఏమీ లేదు... ఆయన ఏదో కంపెనీలో గుమస్తా...ఇంటిలో వున్నంతసేపూ ఆయన రమారమి కరక్కాయంత పొగాకు వుండను పదిలంగా బుగ్గకిందికి దోపి, ఆ మత్తులో తన తాతలకాలంనించీ వుంటూన్న ఒక బొక్కి కుర్చీలో కూలబడి, ఈ క్షణిక ప్రపంచాన్నే మరచి, తనలో తనే ఏదో గొణుక్కుంటూ వుంటాడు... ఆయనకి ఇప్పుడు నలభయ్యో పడి ప్రవేశించింది. సంతానం నలుగురు. అందరూ ఆడపిల్లలే. పెద్దపిల్ల అపరంజి - పదుమూడేళ్లది. తరువాతిది తాయారు ఆరేళ్లది; మూడవ పిల్ల పూర్ణ, రమారమి మూడు సం.ల పిల్ల. ఆఖరుది, శాంత, సీతయీడుదే... కాని, పిల్లలను ఈ పేర్లతో పిలిచే అలవాటు కనకమ్మగారికి లేనేలేదు. ఆవిడ మొదటి ముగ్గురు పిల్లలను పెద్ద రాక్షసి, చిన్న రాక్షసి, చిట్టిరాక్షసి అని పిలుస్తుంది! ఆఖరుది మాత్రం ఇంకా ‘చంటి’దే.

పిల్లలందరూ—పేరుకు తగ్గట్టుగా—గోల్లు చేస్తూ, రోజల్లా అల్లరిపెడతారు; కొట్టుకుంటారు; తిట్టుకుంటారు; లేదా, ఇల్లు పందిరివేస్తారు. చింపిరి జుత్తులతో మట్టిలో ఆడుకుంటారు. రాత్రి అయేసరికి, నేలమీద ఎవరికి తోచినట్లు వారు పడుక్కొని, గురకలుతీస్తారు.

కనకమ్మగారు ఒక్కొక్కప్పుడు పిల్లలని అతి గోముగా ముద్దుచేస్తుంది; మరొకప్పుడు—కోపం వచ్చినప్పుడు—పిల్లలందరికీ నడ్డిమీద నాలుగేసి చరుపులు చరిచి, “పొండిక, తోటలోకి!” అని ఇంట్లోంచి బైటకు తరిమివేస్తుంది. ఇల్లెప్పుడూ చిందరవందరగా అసహ్యంగానే వుంటుంది.

కనకమ్మగారి పిల్లలందరూ ఒకేతీరున వుంటారు. అందరివీ చీపికళ్లు. రాగిరోసాల్లాంటి జానెడు జుత్తుకు పిలకలవలె జడలువేసుకుని పీక్కుంటారు.

అపరంజి అయిదవ క్లాసువరకూ చదివి, పెళ్లియీడు రావడంవల్ల చదువుమానేసింది. కాని, ఎవరైనా వచ్చినప్పుడు కనకమ్మగారుమాత్రం “మా అపరంజి రెండవ ఫారం పేసయింది” అని చెప్పుకుంటుంది. అయితే—అపరంజి ఇంతకంటే ఎక్కువే చెప్పుకుంటుంది... ఆమెకు ఇంగ్లీషు, తెలుగు భాషలు, ఛందస్సు, సైన్సు, వైద్యం, నక్షత్రశాస్త్రం, జాగ్రఫీ—ఒకటేమిటి—అన్నీ తెలుసునని చెప్పుకుంటుంది. ఆమెకు ఇవేవీ తెలియవని ఎవ్వరూ అనరాదు. అంటే, ఆమెతో ఎవరూ వాదించేబాధ పడలేరు......... తాయారు ప్రస్తుతం రెండవ క్లాసులో వుంది.

సీత ఆయింటికి వచ్చిననాడు పిల్లలు ముగ్గురూ సీతచుట్టూ మూగి వింతగా చూడనారంభించారు. ఆతర్వాత ఒకరిమొగం వైపు మరొకరు చూసుకొని, గొల్లుమని నవ్వుకుంటూ బైటికి పోయారు. ఈ నవ్వుల అర్థం వారికి తెలియకపోవడం మాట అటుంచి, కనకమ్మగారికే తెలియదు. పెద్దదైన అపరంజికూడా—ఎప్పుడూ కాకపోయినా—తరుచుగానే, ఈ గొల్లు నవ్వులలో పాల్గొనడం కనకమ్మగారికి వింతకాదు.

ఓ నాడు పొరుగింటావిడతో కనకమ్మగారు అన్నది:

“మా యింటికొచ్చిన సీతాదేవిని చూశారాండీ, అక్కయ్యగారూ? సాక్షాత్తు ఆ సీతాదేవే! మొదట తల్లిని చంపుకున్నాది—ఆతర్వాత తండ్రిని చంపింది. మరోగతిలేక మాయింటికి వచ్చింది!”

కాని, కనకమ్మగారికి మాట్లాడుతూ యాక్షను కూడా చేయడం అలవాటు. అంచాత, ఈ మాటలు అంటూ ఆమె తన కొడవళ్లవంటి వేళ్లతో సీతరెండు బుగ్గలనూ పొడిచింది. సీత కెవ్వున ఏడ్వనారంభించింది. ఈమారు కనకమ్మగారు తనబుగ్గలనే నొక్కుకుంటూ అన్నది:

“చూశారాండీ అక్కగారూ? రోజూ ఇలాగే ఏడుస్తుంది—ఎలా భరించడమోగాని—”

‘అక్కయ్యగారు’ గుర్రం సకిలించినట్లుగా ఒక నవ్వునవ్వి వూరుకున్నారు మామూలుగానే!

............సీత వచ్చిన కొద్దిరోజులవరకూ కనకమ్మగారు సీతకు ఆవుపాలు పట్టేవి. కాని, ఆ తర్వాత-ఆవుపాలు ఖరీదని వాడుకదానిని మాన్పిం

చేసింది. సీతకి మొదట్లో, గేదెపాలు తాగడంవల్ల శైత్యంచేసింది. కాని, క్రమేపీ అలవాటుపడిపోయింది. కనకమ్మగారు తన పిల్లలెవరికీ కూడా ఆవుపాలు పట్టడం ఎరగదు. అందరూ గేదెపాలే త్రాగేవారు. ఆరో నెల వచ్చిన వెంటనే ఆవిడ పిల్లలందరూ మన్ను తినడం నేర్చుకొనేవారు. తొమ్మిదవ నెల దాటకుండానే అన్నం తినేవారు.

"మా శాంత యిప్పుడు అర్థపావుబియ్యంఅన్నం తింటున్నాది—ఎలా బతుకుతుందో ఏమిటో! ఈ యీడుకి మా అపరంజి రోజుకు నాలుగు మార్లు అన్నం తినేది" అంటూ వుంటుంది, కనకమ్మగారు అప్పుడప్పుడు.

కనకమ్మగారి పిల్లలందరూ ఇటువంటి మోటు వాతావరణంలోనే పెరిగారు. సీత కూడా ఈ మోటుతనానికి అలవాటుపడిపోయిందనే చెప్పాలి. కాని, చిన్నప్పటినుంచీ, ఆమెలో ఒక ప్రత్యేకత, నాజూకుదనం అందరికీ గోచరించేవి. "మిగతా పిల్లలవలె ఈమె తయారవదు" అని ఇరుగుపొరుగువారనుకొనేవారు. కనకమ్మగారు మాత్రం అప్పుడప్పుడు "ఇది పట్టి పల్లెటూరిపిల్ల" అంటూండేది, సీతని గురించి.

సీతకి మూడవఏడు వచ్చేసరికి మాటలు పూర్తిగా వచ్చేశాయి. పిల్లలు—అందులోనూ 'పల్లెటూరి పిల్లలు'—మూడవ ఏడుకే మాట్లాడడం కనకమ్మగారికి వింతగానే వుంది.

ఇప్పుడు సీత జీవితంలో ఒక సరికొత్త అధ్యాయం తెరువబడింది. ఆ యింటిలోని పరిస్థితులను కొంచెం కొంచెం అర్థం చేసుకుంటున్నాది. ఆమె ఎటువంటి వాతావరణంలో వున్నదీ ఆమెకు తెలిసీ తెలియని విధంగా బోధపడుతున్నాది. సీతకి ఇప్పుడు కొత్త కొత్త డ్యూటీలను కనకమ్మగారు నిర్ణయించారు... వుదయం లేచినవెంటనే సీత కాఫీపెట్టాలి. కాని, సీతకి కాఫీ తయారుచేయడంకంటె, కాఫీ తాగడమే బాగా తెలుసు. ఏమైనా, కొద్దిరోజుల అలవాటుతో, ఆమె ఈ 'కళ'ని అలవర్చుకొని గలిగిందనే చెప్పాలి...

ఓనాడు సీత కాఫీ చేస్తూవుండగా, కాఫీ గుండ డబ్బా పడిపోయింది. గుండ అంతా కింద ఒలికిపోయింది. ఇది పెద్ద నేరాల్లో ఒకటని సీతకి తెలుసు! ఈ నేరానికి శిక్షకూడా ఆమె ఎరుగును! అందుచేత, ఎవరూ చూడకుండా, గుండని డబ్బాలోకి ఎత్తివేసి, నేలను తన గౌనుతో తుడిచివేసింది. కాని, కనకమ్మగారి కళ్లుమాత్రం—ఎంత పాముకళ్లలా వున్నా—నిశిత దృష్టి గలవి గాబట్టి, ఈ 'కుట్ర'ని కనిపెట్టడానికి అట్టే కష్టం అవలేదు. తత్ఫలితంగా సీతకి ఆనాడు బాగా దెబ్బలు పడినాయ్. సీత ఏడుస్తూనే కాఫీ తయారు చేసి అందరికీ ఇచ్చింది.

రోజూ సాయంత్రం తాయారు, పూర్ణ, శాంత కలిసి పొరుగింటి పిల్లలతో ఆడుకుందుకి పోతారు. సీత ఇంట్లోనే వుంటుంది. ఆమె ఎక్కడికీ వెళ్లగూడదని ఆమెకు తెలుసు. ఇంటిపనులలో ఆమెసహాయం కనకమ్మగారికి ఎంతైనా అవసరం వుంది. అపరంజి వంటింటి చీడీలోకూచుని, సీతచేసే పనులలో తప్పులు లేకుండా పర్యవేక్షణ చేస్తూవుంటుంది.

...అపరంజి కిప్పుడు పదిహేను ఏళ్ళు వచ్చినయ్. ఏడాదికిందటే పెద్దమనిషయింది కూడాను. అంచాత ఆమె పెళ్లిమాటలు చురుకుగా సాగుతున్నవి. ఈ విషయమై శివయ్యగారేమీ ప్రయత్నించక పోయినా, కనకమ్మగారి తెలివితేటలవల్ల త్వరలోనే ఒక మంచి సంబంధం కుదిరింది. ముహూర్తనిశ్చయంకూడా జరిగిపోయింది.

ఇంట్లో పెండ్లి ప్రయత్నాలు చాలాజోరుగా సాగుతున్నవి. కనకమ్మగారు రోజూ ఇల్లంతా హడావుడిగా తిరిగేస్తున్నారు. ఇదంతా సీతకు ఒక వింతలా కన్పించింది. ఎల్లప్పుడూ 'యీదురో'మంటూన్న ఈ కొంపను శుభ్రపరిచి, అలంకరిస్తూ వుండడం ఆమెకు ఎంతో ఆనందదాయకంగా వుంది...ముహూర్తం రోజురోజుకీ దగ్గర పడుతున్నాది.

......పెళ్లినాటికి ఇల్లంతా బంధువులతో కిలకిలలాడుతున్నాది. అహోరాత్రాలూ బ్యాండుమేళాలు మ్రోగుతున్నాయి. సీతఆనందానికి మేరలేదు.

ఇదొక వింతపండుగులా వుంది. ప్రతీవారూ ఆనందంగానే కన్పిస్తున్నారు. అన్నిటి కంటె ముఖ్యమైనదేమిటంటే, సీత కిప్పుడు ఇంటిపనులేమీ తగల లేదు. ఆమెతో ఆడుకోడానికి కావలసినంతమంది పిల్లలు దొరికేరు. ఇంతకుముందు తనతో ఆడేవారు ఎవరూ లేరు. తాయారు, పూర్ణ, శాంత తనతో ఆడేవారే కారు. వారు పొరుగింటికి పోయేవారు. తను ఇంటిపనులకోసం వుండిపోయేది...ఈ పెళ్లిలో ఎంత మంది పిల్లలు వచ్చారు! ఏ వూరినుంచి వచ్చారో! అందరూ మంచివారే...తనకి కావలసినన్ని లడ్డుండలు, అరటిపళ్ళు మొదలయిన తినుబండారాలన్నీ ఇప్పుడు దొరుకుతున్నై! ఈ పెళ్లి మరొక నెల్లాళ్లపాటు జరిగితే బావుండును.........

పెళ్లి మూడు రోజులూ సీతసంతోషానికి అంతు లేదు...ఏదో జెయిలులోంచి తనకు విడుదల దొరికినట్లుంది. విధీ, విరామం లేకుండా, రోజల్లా తనతోడి పిల్లలతో అల్లరిచేస్తూ ఆడుకోడానికి తనకి అవకాశం దొరికింది. పిల్లలందరిలోనూ, సీతతోకలిసి బాగా గొల్లు చేసేవారిలో ముఖ్యుడు రాజు! రాజుకి ఏడేళ్ళుంటాయి. రోజూ, సామానుకొట్లోకి వెళ్లి, మిఠాయిలు దొంగిలించి పిల్లలందరకూ పంచేవాడు. అంచాత అతడు పిల్లలందరికీ ఏకైక నాయకుడుగా వుండేవాడు. ఒకొక్కప్పుడు బొమ్మలను తెచ్చేవాడు. మరో అప్పుడు భయంకరమైన రాక్షసిబొమ్మవేయబడ్డ అట్టను మొగానికి కట్టుకుని పిల్లలందర్నీ హడలగొట్టేవాడు! అతని జేబులో ఎల్లవేళలా కాణీలు, అర్ధణాలు గలగల మ్రోగేవి.

ఓనాడు రాజుతో సీత కయ్యమాడి, శివయ్యగారితో ఫిర్యాదు చేసింది, రాజు తనను కొట్టేడని.

“ఏమిటమ్మా అంటున్నావూ?” అన్నారు శివయ్యగారు. ఆయన అప్పుడే పొగాకు వేసుకోవడంచాత, సీత ఏడుస్తూ చెప్పినసంగతేమీ ఆయనకు ఎంతమాత్రమూ తలకెక్కిందికాదు.

“ఏమిటి తల్లీ నువ్వు అనేది?” అన్నారు శివయ్యగారు

కాని, యీ లోగా, రాజుకూడా తన తల్లిని వెంటబెట్టుకుని అక్కడకు వచ్చాడు. శివయ్యగారు ఆమెనుచూసి, “ఏమిటి శారదమ్మా! ఇలావచ్చావు?” అన్నారు.

“మా రాజుబాబు సీతకొట్టిందని నాతో ఫిర్యాదుచేసి, ఇక్కడకు లాక్కొచ్చాడు. వెధవ! ఎప్పుడూ ఫిర్యాదులే!”

“రాజే నన్ను కొట్టాడు మొదట” అంది సీత.

శారదమ్మగారు గట్టిగా నవ్వుతూ, రాజుని దగ్గరగా తీసుకుని అంది: “రాజా! సీత ఎవరనుకుంటున్నావ్? మీ సోమనాథం మామయ్య కూతురేరా నాయనా. నీకు పెళ్లాం అవుతుందికదా, అలా కొట్టవచ్చా?”

కాని, యీలోగానే పిల్లలిద్దరిమధ్యా సంధి కుదిరిపోవడంచాత ఇద్దరూకలిసి, పల్లకీవూరేగింపు చూడ్డానికి తుర్రున బైటికి పారిపోయారు. శివయ్యగారు కుర్చీలో వెనక్కిచేరబడి పొగాకుమత్తును అభినందిస్తున్నారు. ఆయన ఈ లోకాన్నే మరిచినట్లుంది. ఈ పరిస్థితిలో ఆయనతో మాటామంతీ ఆడడం కష్టమని శారదకు తెలుసు...ఆమె మెల్లిగా ఇంట్లోకి జారుకుంది!

పెళ్లి అయిపోయిన వారం రోజుల్లోగానే బంధువులందరూ వెళ్ళిపోయారు. రాజుకూడా వెళ్లిపోయాడు. ఇల్లంతా చిన్నబోయినట్లుంది. సీతకి ఒక్కమారు భోరున ఏడవాలనిపించింది. ఆమెతో ఆడ్డానికి ఇప్పుడెవరూ లేరు. తను మళ్లీ యింటి పనులు చేయటం ప్రారంభించాలని ఆమెకు తెలుసు. ఆ బాజాలు, ఆ వైభవం, అలికిడి, పిల్లలు, ఆటలు, ఇంకా ఆమెచెవుల్లో గింగురుమంటున్నయ్...అపరంజి కొద్దిరోజులవరకూ గదిలోంచి పైకివచ్చేది కాదు. కాని, ఆ తర్వాత ఆమె, వంటింటి చీడీలో తన మామూలుస్థానాన్ని ఆక్రమించి, “సీతా! నీ కేదైనా పని చెయ్యడం తెలియకపోతే నన్నడిగి తెలుసుకో. అంతేకాని, చవటపెయ్యపనులు చేయకు” అంటూ,

తన పూర్వపు అధికారాన్ని తిరిగి దర్శించడం ప్రారంభించింది. సీతప్రాణం చచ్చిపోయినట్లయింది.

ఓనాటి వుదయం: సీత కాఫీ పట్టుకెళ్లి శివయ్యగారి కిచ్చింది. అప్పుడే శివయ్యగారు ముఖం కడుక్కుని, వాలుకుర్చీలో వాలేరు. కాఫీ ఎవరో ఒకరు తెచ్చియిచ్చేవరకూ ఆయన అట్లానే పరుంటాడు. ఇంట్లోకి వెళ్లి కాఫీ అడగడం ఆయనకు అలవాటు లేదు.

శివయ్యగారు కాఫీకప్పు అందుకుంటూ సీతవైపు ఓకమారు చూశారు. ఆయన ఎందుకో కొంచెం ఆశ్చర్యపడ్డాడు. ఆయనజీవితంలో ఇంతవరకూ, తనకు రోజూ కాఫీయిచ్చే వ్యక్తి ఎవరో చూడ్డం అలవాటు లేదు. ఒకవేళ చూసినా కూడా, ఆయన పరధ్యాన్నంగానే వుంటాడు. కాని, యీనాడుమాత్రం ఆయన సీతను తేరిపారచూశాడు......సీత అప్పుడే స్నానంచేసి, కడిగిన ముత్యంలా వుంది. తన పిల్లలు కాని, యిల్లుకాని ఇంత పరిశుభ్రంగా వుండడం శివయ్యగారు ఎరగని విషయం. ఇంటిపనులు చేస్తూం డడంవల్ల సీత ఆరోగ్యంగా, బలిష్ఠంగా, బూరె బుగ్గలతో, గుండ్రని దండలతో, ఏపుగా, ఆరేళ్ల పిల్లవలె కన్పిస్తున్నాది. కిటికీలోంచి వస్తున్న సూర్యరశ్మిలో, ఆమె దంతపు బొమ్మవలె మెరిసిపోతున్నది...శివయ్యగారు కాఫీ ఒక్క గుటకలో తాగేసి, సీతతో "ఏదీ చిట్టితల్లీ! ఇట్లా రామ్మా" అన్నారు సీతని తన ఒళ్లో కూచోపెట్టుకుంటూ. శివయ్యగారి ఒళ్లో కూచుని, సీత గదిచుట్టూ చూస్తున్నాది. ఇటువంటి అభిమానాన్ని, ప్రేమను ఆమె యింతవరకూ చవిచూడలేదు. ఈనాటికి శివయ్యగారికి ఆమెమీద అభిమానం పుట్టుకొచ్చినట్లుంది.

"వెర్రితల్లీ! ఈ రెండుజడలు ఎవరు వేశారమ్మా" అన్నారు శివయ్యగారు ఆమెబుగ్గలు నిమురుతూ.

"నేనే వేసుకున్నాను మామయ్యా! ఇవాళ అపరంజి వెయ్యనంది."

శివయ్యగారికి పొగాకు వేసుకునేవేళ మించిపోతూంది. అదీకాక, ఆయనకి పెద్దలతోనే కాక చిన్నపిల్లలతో మాట్లాడ్డం కూడ తెలియదు. ఆతర్వాత ఏమిటి మాట్లాడాలా అని ఆయన ఆలోచిస్తున్నాడు. ఇంతలో, సీతే అంది:

"మామయ్యా! ఓ టడుగుతాను చెప్తావూ?"

"ఏమిటితల్లీ? ఎందుకు చెప్పనూ."

"మా అమ్మా, నాన్నా లేరుట. నిజమేనా?"

శివయ్యగారికి చిన్నపిల్లలతో మాట్లాడ్డం బొత్తిగా తెలియదని మరోమారు చెప్పాలి. ఎందుకంటే, ఆయన సూటిగా ఇలా అన్నాడు:

"నిజమే తల్లీ! మీ అమ్మా, నాన్నా నీచిన్నతనంలోనే చచ్చిపోయారు. పాపం!"

ఈ 'చచ్చిపోయారు' అన్న ముక్క వినేసరికి సీత గొల్లున ఏడ్వడం ప్రారంభించింది. కన్నీటితో ఆమెబుగ్గలు తడిసిపోతున్నయ్. శివయ్యగారికి ఏమిచెయ్యాలో తెల్సిందికాదు. ఇంతలో, "సీతా" అన్న అపరంజియొక్క కావుకేక వినవచ్చింది. సీత ఒక్క గెంతుగెంతి, రివ్వున ఇంట్లోకి పారిపోయింది. కళ్లు రెండు గబగబా తుడుచుకుంటూ.

శివయ్యగారు రొండినున్న పొగాకుతీసి, చేతిలోవేసుకొని, నలుపుతున్నారు.

౨

సీత జీవితంలో కొన్ని సంవత్సరాల కాలం గడిచిపోయింది. ఆమె కిప్పుడు ఎనిమిది ఏళ్ళు. ఈ గడిచిపోయిన కాలంలో జరిగిన ముఖ్యవిశేషా లేమిటంటే: అపరంజి కాపరానికి వెళ్లిపోయింది. తాయారుకి పెళ్లి అయిపోయింది. ఆమె ఈ మధ్యనే పుష్పవతి అయింది కూడా. ఆమెకు యిప్పుడు పదమూడేళ్ళు.

పూర్ణకి పది సంవత్సరాలు వచ్చినయ్. ఆమె ఫస్టు ఫారం వరకూ చదివి మానేసింది. ఆమెకు కూడా పెళ్ళియీడు వస్తున్నది. అదీకాక, కనకమ్మగారి పిల్లలు పది ఏళ్ల తర్వాత స్కూలుకి వెళ్లడం ఎరగరు.

ఇప్పుడు శివయ్యగారి పొరుగింట్లో శారదమ్మగారు, ఆవిడభర్త శర్మగారు, కొడుకు రాజు వుంటు

న్నారు. శర్మగారికి ఏడాదిక్రితం ఈ వూరికి బదిలీ అయింది. ఆయన ఏదో ఇన్సూరెన్సు కంపెనీలో పెద్ద జీతం తెచ్చుకుంటున్నాడు. ఆయన కున్న సంతానమల్లా రాజు ఒక్కడే. ఇప్పుడు రాజు హైస్కూలులో రెండవ ఫారం చదువుతున్నాడు.

రాజు గారాబంగా పెరుగుతున్న పిల్లాడు. అతడు ఒక్కొక్క మారు దొరపిల్లాడివేషం వేసుకుంటాడు. మరొకప్పుడు పూర్తి ఖద్దరు దుస్తులు వేసుకుని, చక్కటి ఖద్దరు టోపీ ధరిస్తాడు. ఇంకొకప్పుడు ఫార్సీ వేషం వేయమని తల్లిని వేధిస్తాడు. ఆ యింటిలో అతని ఆటలు ఎన్నైనా సాగుతై. అతడు పంద్రెండేండ్ల బాల 'రాజు'.

ప్రతిరోజూ సాయంత్రం వేళ ఒక ముసలి దొర వచ్చి రాజుకి ఒక గంటసేపు ఇంగ్లీషు ట్యూషన్ చెప్తాడు. ఆ దొరగారు శర్మకి స్నేహితుడు. ట్యూషను అయిపోగానే, రాజు కనకమ్మగారింటికి వచ్చి సీతతోను, శాంతతోను తను ఆవేళ మంచి యింగ్లీషుపాఠం నేర్చుకున్నానని చెప్పి, అందులోని గొప్పలను వారిముందు వర్ణిస్తాడు. తను పెద్దవాడయాక, వెయ్యి రూపాయిల జీతాన్ని తెచ్చుకుంటా నంటాడు. అతని మాటలను వింతగా ఆలకిస్తుంది సీత.

సీత, శాంత ఇప్పుడు ఆడపిల్లల బడిలో మూడవ క్లాసు చదువుతున్నారు.

బడికివెళ్లి చదువుకోవడం సీతకి జీవితంలో ఒక కొత్త ఆనందాన్ని చేకూర్చింది. ఈ యింటికి, మనుషులకు, పనులకు దూరంగా ప్రశాంతమైన బడిలో స్నేహితులమధ్య కాలం గడపడం ఆమెకు హాయిగా వుంది. తన క్లాసులోని అమ్మాయిలందరితోను ఆమెకు స్నేహమైంది. వారందరూ తనతో చనువుగా మాట్లాడతారు. వారిలో కుళ్లు, కుట్ర, క్రోధం, అధికారం ఏమీ కన్పించవు. జీవితంలో తనతో సానుభూతితో, చనువుతో, స్నేహంతో మాట్లాడేవారే కరువయారా అనిపించింది సీతకి, స్కూలులో ప్రవేశించేవరకూ... ఈనాటికి ఆమెకు ఈలోటు తీరింది....

తనకు అమ్మా, నాన్నా లేరు అన్న విషయం సీతని యీమధ్య బాధించసాగింది. ఇంతవరకూ, సీత తనకికూడా ఒక తల్లీ, తండ్రీ వుంటే తన జీవితం ఎట్లా వుంటుందో అనే విషయం వూహించుకోనైనా లేదు. తనకు తల్లీ, తండ్రీ లేరన్న విషయం ఆమెకు చాలాకాలం కిందటే తెలిసింది. అప్పటికి తను ఇంకా చిన్నపిల్ల. అప్పుడు ఆమె నీ విషయం ఏమీ బాధించలేదు. ఇప్పుడీ కొత్తబాధ ఆమె నెట్లా ఆవరించుకుందో ఆమెకు తెలియదు. కాని, ఆమె ప్రతిరోజూ స్కూలునుంచి వస్తూన్నప్పుడు తోవలో, "నాకు కూడా అమ్మా, నాన్నా వుంటే బావుణ్ణు" అనుకొనేది. అప్పుడప్పుడు కనకమ్మగారిని "అమ్మా" అని పిలవాలనే కోరికకూడా సీతకి కలగకపోలేదు......

ఓనాడు పొరుగింటి శారదమ్మగారు ఒక పాత ఫొటో ఒకటి తెచ్చి కనకమ్మగారింట్లో పడేసి చక్కాపోయింది. ఫొటోలో, నడివయస్సులో వున్న దంపతులిద్దరున్నారు. ఆనాడు సాయంత్రం సీత స్కూలునించి రాగానే ఆఫొటో తన అమ్మానాన్నలదని తెలిసింది. శారదమ్మగారికి ఆ ఫొటో ఏ పెట్టె అడుగునో, ఎట్లానో కన్పించిందట.

ఆవేళరాత్రి భోజనం అయాక, ఎవరూ చూడకుండా, సీత ఫొటోవద్ద నిలబడి ఒక గంటవరకూ చూచింది. ఆ యిద్దరే తన తలిదండ్రులు! ఎట్లా వున్నారు! తను వారిద్దరినీ ఎప్పుడూ చూచే అవకాశం లేకపోయినా, ఆ యిద్దరూ తనకు ఎంతో ఆత్మీయులవలె, తను ఎరిగున్నవారివలె కన్పిస్తున్నారు. వారిద్దరూ తనకు తలిదండ్రులన్న భావం ఆమెను వారికి మరీదగ్గరగా తీసుకుపోసాగింది. వారే తనకు అమ్మా, నాన్నా! సీత ఫొటోని మెల్లిగా తడిమింది. ఆ ఫొటోకే ఈ నిమిషమందు జీవంవస్తే, తను వారిద్దరికీ ఎన్నెన్నో విషయాలను చెప్పి, తన మనస్సులోని ఏదో అవ్యక్తమైన భారాన్ని తగ్గించుకోదలచుకొంది......ఆమె మనస్సు వింత ఆలోచనలతో కలత చెందిపోయివుంది...తన తల్లి ఫొటో తనవైపే చూస్తున్నది. "అమ్మా" అందామనుకుంది సీత. ఆముక్క ఆమె గొంతులోనే వుండిపోయింది......

ఆవేళరాత్రి సీతకు నిద్రపట్టలేదు. ఆమె ఏమేమో ఆలోచించుకొంటున్నాది. తను అచ్చంగా

అమ్మపోలికే! అమ్మ ఎంత అందంగా వుంది! మళ్లీ, అమ్మే తన రూపంలో ఈ భూలోకంలో పుట్టినట్లుంది...ఈభావం సీత మనస్సుని కొంచెం తేలికపరచినట్లుంది...ఎందుకో ఆమెకే తెలియదు. అర్ధరాత్రివేళకి ఆమెకు ఎట్లాగో నిద్రపట్టింది.

మర్నాడుఉదయం అపరంజి అత్తవారింటినుంచి వచ్చింది. ఆమె వచ్చినవెంటనే ముగ్గురు చెల్లెళ్లూ ఆమె చుట్టూ అప్యాయంగా మూగేరు. వారిని అపరంజి ఎంతో అభిమానంతో, ప్రేమతో పలకరించింది. ద్వారంలో నుంచుని సీత యిదంతా చూస్తున్నది. ఆమెను అపరంజి పలకరించలేదు. కనీసం ఆమెవైపు చూసి నవ్వనైనాలేదు. కాని, అపరంజిమాత్రం సీత వైపు అయిదు నిమిషాలపాటు ఆశ్చర్యంతో చూసింది. సీత ఎంతోమారిపోయినట్లు కన్పించిందామెకు. సీత ఇంత అందంగా తయారవుతుందని ఆమె ఎన్నడూ వూహించలేదు. సీత పొడుగ్గా, బలంగా, పంద్రెండేళ్ల పిల్లవలె వుంది. చారెడేసి కళ్లతో, బంగారుమేని ఛాయతో, ఆమె చిన్ని లక్ష్మీదేవివలె వుంది. ఆమె నడుస్తున్నప్పుడు దంతపు విగ్రహానికి ప్రాణం వచ్చినట్లుంది.అన్నిటికంటె సీతలో ఆకర్షణీయంగా వున్నది ఆమె జుత్తు. ప్రవాహంమల్లే ఆజుత్తు ఆమెపిరుదులను దాటుతున్నది......అపరంజికి తన నెవరో వెక్కిరిస్తున్నట్టయింది.

ఆనాడురాత్రి కనకమ్మగారు అపరంజికి దిష్టి తీసి పారేశారు.

వారంరోజుల తర్వాత ఓనాడు అపరంజి సీత పుస్తకాలను కెలుకుతూ అంది: "ఏమే సీతా! ఈ పుస్తకంలో ఇంగ్లీషుపేర్లు ఎవరూ రాశారూ?"

"నేనే రాసుకున్నాను" అంది సీత.

"మీ స్కూల్లో ఇంగ్లీషు నేర్పరని శాంత అందే?"

"అవి మా స్కూల్లో చెప్పినవి కావు. రాజు దగ్గిర నేను నేర్చుకుంటున్నాను ఇంగ్లీషు."

అపరంజి మరి మాట్లాడలేదు. ఆమె గబగబా పుస్తకంపేజీలను తిరగేస్తున్నది. ఆమెమౌనం సీతకు దిగులుగా వుంది. సీత అక్కడినించి వెళ్లిపోయింది.

అపరంజి మళ్లీ అత్తవారింటికి వెళ్లిపోయే ముందు రోజున ఓ చిన్న గల్లంతు జరిగింది. ఆ వేళ కనకమ్మగారికి గదిలో లాంతరుచిమ్నీ బద్దలైపోయి వుండడం కన్పించింది. ఆవిడ గట్టిగా "సీతా! ఒసేవ్!" అని అరిచింది. ఇంతలో ఈ అరుపు విని అపరంజి వచ్చి, లాంతరువేపు చూస్తూ, "ఎవరిపనే అమ్మా యిది?" అంది, ఇంట్లోని వస్తువుల జాగ్రత్తవిషయమై తన పూర్తి బాధ్యతను కనపరుస్తూ.

ఇంతలో తాయారువచ్చి ఈ దృశ్యాన్ని చూసింది. "అమ్మా! సీత ఇందాకట్ల ఈ గదిలోంచి వస్తూవుండగా నేను చూశాను" అంది తాయారు. ఇంతలోగా పూర్ణకూడా వచ్చింది. సీత యింకా రాలేదు. కనకమ్మగారు మరోక కేక పెట్టారు. సీత వచ్చేలోగా, ఆమెదే నేరమని కూతుళ్లూ, తల్లీ నిర్ణయించి పారేశారు. సీత వచ్చింది. ఈ దృశ్యాన్ని చూశాక, ఆమెకు అంతా అర్థమైపోయింది. "చిమ్నీ ఎవరు బద్దలుకొట్టేరో నాకు తెలీదత్తా!" అంది సీత తను ఈ విషయమయే పిలవబడ్డదని గ్రహించి.

"చూశావే అమ్మా! మనం ఎవరం బద్దలు కొట్టకపోతే, ఈ యింట్లో మరెవరున్నారూ?" అంది అపరంజి. ఏమైనా సీతమాటల నెవరూ నమ్మలేదు. ఆమెకు బాగా చీవాట్లు అయినయ్. "అపరంజి వేగిరం అత్తవారింటికి పోవాలి దేముడా" అని సీత వెయ్యి మొక్కులు మొక్కుకుంది.

ఆనాడు సాయంత్రం అపరంజి ప్రయాణం పెట్టుకుంది. కాని, ఆమె వెళ్లే ముందర మరోక చిత్రమైన సంగతి జరిగింది. అర గంటలో అపరంజి జట్కా ఎక్కి వెళ్లిపోతుందనగా—సీత రుబ్బురోలు ముందర కూచుని ఏదో రుబ్బుతున్నది. ఇది ఆమె నిత్యకృత్యాల్లో ఒక చిన్న కృత్యం. అపరంజి వచ్చి "సీతీ! అది వదిలేసి, లే! నేను రుబ్బుతానులే" అంది. ఈ ఆహ్వానం సీతకి వింతగా వుంది. నిజానికి అపరంజి ముఖంలో ఏ మాత్రం సుహృద్భావం కాని, దయ కాని, నిష్కపటం కాని ఆ నిమిషంలో కన్పించి వుండినట్లయితే, సీత తప్పక ఆ పని వదిలేసి ఓ నిమి

షం విశ్రాంతి తీసుకొనేది. కాని అపరంజిముఖంలో యివేవీ లేవు. ఆమెలో ఏదో పట్టుదల, వూహించరాని పంతమూ కన్పిస్తున్నవి. సీత ఆ పని తనే చేస్తానన్నది. కాదు నేనే చేస్తా నంది అపరంజి. "అయిపోవచ్చింది. మళ్లీ మరొకరు చెయ్యిచేసుకోవడ మేమిటి?" అంది సీత. అపరంజి ఒప్పుకోలేదు. ఇద్దరూ కొంతవరకూ ఘర్షణపడ్డారు. ఇంతలో కనకమ్మగారు వచ్చింది.

"అమ్మా చూశావే! దీని మొండితనం ? లేవ మంటే లేవకుండా వుంది! ఇక ఇరుగుపొరుగుతో తనే ఇంటి పని అంతా చేస్తున్నదని చెప్పుకోడానికి ఈ ఎత్తంతా" అంది అపరంజి. ఈ మాట విని సీతకి ఏడుపు వచ్చింది. ఆమె చేతులు దులుపుకొని దిగ్గున లేచి నుంచుంది. ఆమెకళ్లల్లో నీరు నిండింది. తన నెందుకు అపరంజి యిట్లా కఠినమైన మాటలు అంటుందో తనకు తెలియదు. ఇరుగుపొరుగుతో తను ఇంటి విషయమై ఏమీ మాట్లాడదు. ఇంతవరకూ, లోకులతో వున్నవీ లేనివీ కబుర్లు చెప్పుకుని మంచి దనిపించుకోవడం తనకి చేతకాదు......లోపల వున్న కుళ్లును కప్పిపుచ్చి, పైకి అభిమానం కనపర్చుతూ, వెనుకపాటున వెక్కిరిస్తూ బంధువుల ముందర చాలా మంచివారని చలామణీ అయిపోయే 'అమాయకు' ల యొక్క నటన తనకి యింతవరకూ అలవడలేదు......

అపరంజి అత్తవారింటికి వెళ్లిపోయింది. సీత ఒక్క నిట్టూర్పువిడిచింది. ఆవేళ సాయంత్రం చీకటి పడ్డాక శారదమ్మగారింటికి వెళ్ళి రాజుతో, "రాజూ! అపరంజి వెళ్ళిపోయింది" అని చెప్పింది సీత నవ్వుతూ.

"అయితే, రేపటినుంచి నాదగ్గిర యింగ్లీషు నేర్చుకుంటావా?"

"వూఁ! నాకు పెద్దపెద్ద మాటలు నేర్పాలి. అక్షరాలన్నీ చూడు ఎంత వేగిరం వచ్చేశాయో!"

సీత వెళిపొచ్చే ముందర రాజు ఆమెతో మెల్లిగా అన్నాడు—"సీతా! ఇట్లా రా! నీకు మంచి కబురు [illegible]ప్తాను."

సీత రాజుదగ్గరగా వెళ్ళింది. రాజు ఆమెచెవిలో అన్నాడు: "సీతా! ఎవరితో చెప్పకేం. ఇవాళ పొద్దుట బంతి ఆడుతూ వుండగా మా లాంతరు చిమ్నీ మీద పడింది.......నీకు మాత్రం చెప్తున్నాను........."

"ఔను! చిమ్నీ బద్దలయిపోయింది కూడాను"

"నీ కెట్లా తెలిసింది?"

"అత్తయ్య చూసింది. నేనే బద్దలు కొట్టేనని అపరంజికూడా సాక్షికం చెప్తే, అత్తయ్య నన్ను ఎంతో తిట్టిపోసింది......"

రాజు సీతబుగ్గల్ని తన కుడి చేతి వేళ్ళతో నొక్కుతూ, "మంచిదానివికావూ, సీతా! చిమ్నీ నేను బద్దలు కొట్టేనని ఎవరితో చెప్పకేం. నువ్వెంతో మంచి సీతవి......అపరంజిఅంత చెడ్డది ఎక్కడా లేదుకదూ?" అన్నాడు ఓదారుస్తున్నట్లుగా.

"వుహుఁ! చెప్పనులే......అపరంజి ఎప్పుడూ నన్ను సాధించడమే......చచ్చేదాన్ని ప్రతిరోజూ"

"పోనీలే! అది వెళిపోయిందికదూ మరి?"

"నాకు లెక్కలుకూడా చెప్పు, రేపట్నుంచి"

"గ్రామరుకూడా చెప్తానులే"

వారంరోజుల తర్వాత, ఓనాడు సాయంత్రం సీత పెరట్లో వుండగా రాజు వచ్చి అన్నాడు:

"సీతా! నేను సినీమాకి వెళ్తున్నాను. నువ్వు కూడా త్వరగా రా!"

సీత ఓ నిముషం ఆలోచించి అంది:

"వుండు, ఇప్పుడే వస్తున్నాను"

"వేగిరం రా! నేను వీథివరండాలో వుంటాను"

"ఇదుగో, బట్టలు మార్చుకుని వచ్చేస్తాను"

అయిదు నిమిషాల తర్వాత సీత వచ్చింది.

"ఛా! ఆ పరికిణీ, జాకెట్టు బాగులేవు! ఎవరన్నా చూస్తే నవ్వుతారు. మనం కుర్చీల్లో కూచుంటాము, తెలుసా? మంచి బట్టలు వేసుకోరాదూ?" అన్నాడు రాజు.

సీత మళ్లీ లోపలికి వెళ్ళి రెండు నిమిషాల్లో బట్టలు మార్చుకువచ్చింది. రాజు ఆమెవేపు అసంతృప్తిగా చూస్తూ అన్నాడు:

"అబ్బే! ఇవీ బాగులేవు. ఇస్త్రీ బట్టలు లేవూ? చూడు, నే నెట్లాంటి బట్టలు వేసుకొన్నానో!"

సీత ఏమో అందా మనుకుంది. కాని, మళ్ళీ లోపలికి వెళ్ళి, మరొక జత వేసుకుని వచ్చింది. ఈ మారుకూడా రాజుదృష్టిలో ఆమెబట్టలు ఏమీ బాగులేవు.

"రాజూ! నాకు మరి బట్టలు లేవు" అంది సీత, జాలిగా అతనివేపు చూస్తూ, బ్రతిమాలుతున్నట్లు.

"పోనీ! అట్లానే రా"

సీతమొగం చేటంతైంది. రాజుచెయ్యి పట్టుకుని, "పద వేగిరం" అంది సీత. ఇద్దరూ మెట్లు దిగుతూ వుండగా, "సీతా!" అన్న పెద్ద కేక వినవచ్చింది. ఇద్దరూ ఆగిపోయారు. "అత్తయ్య వచ్చేసినట్లుంది! నేను రాను. నువ్వు ఒక్కడివీ వెళ్ళిపో" అంది సీత......రాజు ఒక్కడూ వెళ్లిపోయాడు. సీతకి కళ్ళనీళ్ళ పర్యంతమూ అయింది.

మర్నాడు సీత బట్టలు వుతుకుతూ వుండగా, రాజు నూతి దగ్గరికి వచ్చాడు:

"సీతా! నిన్న సినీమా ఎంత బావుందనుకున్నావ్! అబ్బ! కొండలు గెంతడం, వురకడం, దెబ్బలాడ్డం! ఇంగ్లీషుఫిల్ము, తెలుసా!" అన్నాడు రాజు.

"ఎక్కడికి వెళ్ళిపోతున్నావని అత్తయ్య అడిగింది నిన్న. సినీమా కన్నాను. చెప్పకుండా, శాంతనైనా తీసుకెళ్ళకుండా ఎందుకు వెళ్ళేవని తిట్టింది"

"ముగ్గురికి టిక్కెట్లు కొనడానికి నాదగ్గర డబ్బు లేదుగా? వున్నా, నేను శాంతని తీసుకెళ్ళను"

"మరి అయితే ఎట్లా?"

"ఈమారు మీ అత్తయ్య ఎప్పుడైనా హరికథకి గాని వెళ్తే మనం సినిమాకి పోదాం?"

"చూద్దాంలే"

మళ్ళీ, వారం రోజులవరకూ రాజు రావడం మానివేశాడు. ఓనాడు శారదమ్మగారు వచ్చి, రాజుకి జ్వరంగా వుందని కనకమ్మగారితో చెప్పి వెళిపోయింది. ఆనాడు సాయంత్రం సీత రాజును చూడ్డానికి వెళ్లింది. రాజు చాలా చిక్కిపోయి వున్నట్లుగా కనిపించాడు. సీతను చూడగానే, రాజు మంచంమీద లేచి కూచుని, "సీతా! నిన్ననే ఎందుకు వచ్చావు కాదు?" అన్నాడు.

"నాకేం తెలుసు? ఇవాళ శారదత్త వచ్చి నీకు ఉష్ణంగా ఉందని చెప్పింది."

"నిన్నను నీకోసం ఎంతలా పిలిచాను?"

"పోనీ, ఇవాళ వచ్చానుకదూ? ఇక నుంచీ రోజూ వస్తానులే"

"ఇవాళ మా ఇంట్లోనే వుండిపో! అమ్మతో చెప్తానులే, నువ్వు ఇక్కడే భోంచేస్తావని"

ఆనాడు రాత్రి సీత అక్కడే వుండిపోయింది. ఇద్దరూ రాత్రి చాలా సేపటివరకు కథలు చెప్పుకున్నారు. రాత్రి పది గంటలు అవుతూ వుండగా, పక్క గదిలోంచి శారదమ్మగారు "ఒరే! పిల్లలూ! చాలా రాత్రి అయింది. యిక పడుకోండి" అని కేక వేశారు.

మర్నాడు ఉదయం రాజు బార్లీ తాగుతూ అన్నాడు:

"సీతా! నీకు సిందుబాదు కథ తెలుసా?"

"తెలీదు"

"పోనీ, బ్రహ్మరాక్షసి కథ చెప్పు"

"అదీ నాకు తెలియదు"

"మరేదైనా కథ చెప్పు"

"నాకే కథలూ రావు రాజూ!"

"అయితే నువ్వు మీ యింటికి వెళ్ళిపో"

"నిజంగానేనా?"

"నిజంగానే! వెళ్ళిపో!"

సీత ఏడుపుముఖం పెట్టి, రాజువేపు ఓ మారు చూసింది. ఆ తర్వాత, రివ్వున ఇంట్లోకి పారిపోయింది......రాజు "సీతా!" అని కేక వేశాడు. కాని, ఆమెకు విన్పించలేదు.

రెండు రోజుల తర్వాత రాజుకు జ్వరం తగ్గిపోయింది. ఆనాడు సాయంత్రం శివయ్యగారి ఇంట

కిటికీవద్ద నిలబడి రాజు, "సీతా!" అని పిలిచేడు. సీత వచ్చింది. "సీతా! కోపం వచ్చిందా?" అన్నాడు. లేదంది సీత.

"మళ్ళీ మా యింటికి వస్తూ వుంటావా?"

"ఊఁ! వస్తానులే"

"ఆ వేళ వూరికేనే నిన్ను వెళిపో మన్నాను, సీతా!" సీత పకపకా నవ్వింది. రాజుకూడా నవ్వేడు.

3

సీతకి పదకొండవ ఏడు వచ్చేసరికి పుష్పవతి అయి కూచుంది. భారమైన నడకతో, తీర్చి దిద్దినట్లున్న అద్భుతమైన అంగసౌష్ఠవంతో ఆమె ఒక బంగరు బొమ్మవలె వుంది.

సీతకి యింట్లో ఈమధ్య కొత్తకొత్త సంగతులు వినపడుతున్నయ్. కనకమ్మగారు సీతకి పెళ్ళిప్రయత్నాలు విరివిగా చేస్తున్నారు. తనకి తెలిసిన సంబంధాలన్నిటినీ శివయ్యగారికి వర్ణించి చెప్పి, "ఏదో ఓ సంబంధం వేగిరం సెటిలు చేయా" లని చెప్పింది.

సీత స్కూలు మానివేసి ఆరు నెల్లయింది. రోజూ తన పెళ్ళి విషయమై ఇంట్లో జరుగుతున్న సంభాషణలు అన్నీ ఆమె వింటూనే వున్నది.. ఇంతవరకూ కనకమ్మగారు ఎంచిన సంబంధాలు అన్నీ మూడో పెళ్ళి వాళ్ళవి, నలభై ఏళ్ళవారివి. అందులో ఒక వరుడికి నలుగురు పిల్లలుకూడా వున్నారని తెలిసింది......

ఓనాడు సీతతో కనకమ్మగారే ఆమెపెళ్ళి విషయమై చెప్పింది.

"అత్తయ్యా! ఓ ఏడాది పోయాక నాకు పెళ్ళి చేసుకోవాలనుంది......ఇప్పట్నుంచీ........."అని ఆగింది సీత, తన మాటలకి తనే ఆశ్చర్యపోతూ. ఎందుకంటే, తన జీవితంలో ప్రప్రథమంగా తన కోర్కెను వ్యక్తపర్చడం ఇదే. ఇంతవరకూ తనకికూడా కోర్కెలు వున్నవనే విషయం సీతకి తెలియదు......

కనకమ్మగారు సీతమాటలకి మొదట ఆశ్చర్యపోయింది. తరువాత తనకి సహజమైన కోపం వచ్చింది.

"ఇదుగో సీతా! నువ్వింకా చిన్న పిల్లవు కావు. మీ తండ్రి ఆస్తి వున్న దేదో నీ క్రింద ఖర్చు అయిపోయింది...ఇంక, నువ్వు ఒక యింటిదానివై, నీ బతుకేదో నువ్వు చూసుకోవాలి......"

"నా బ్రతుకా?" అంది సీత. కాని, కనకమ్మగారు ఈ మాటలు వినకముందే వంటింటిలోకి వెళ్ళిపోయారు.

ఓనాడు సీత కిటికీవద్ద నుంచుని, మేఘాలవైపు చూస్తూ, ఏదో ఆలోచించుకొంటున్నది. వరండా మెట్లమీదనుంచి రాజు ఎక్కడికో వెళ్తున్నాడు.

"రాజూ" అని పిల్చింది సీత అప్రయత్నంగా. ఎందుకు పిల్చిందో ఆమెకే తెలియదు. చాలారోజులై తను రాజును చూడ్డం లేదు. తనూ పెద్దమనిషి అయినప్పటినుండి వీథి మొగమే చూడలేదు.

రాజు కిటికీవద్దకి వచ్చి నిల్చున్నాడు. రాజు యిప్పుడు పదహారు ఏళ్ళ యౌవనుడు. మొఖంలో యింకా చిన్నతనపు చిహ్నాలు కన్పిస్తున్నవి.

"ఎందుకు పిల్చావు, సీతా?" అన్నాడు రాజు.

"ఏ...ఎందుకూ...లేదు...రాజూ!"

"అయితే పోతాను?" అని, రాజు రెండు అడుగులు వేసి, మళ్ళీ వెనక్కివచ్చి, "సీతా! నీ పెళ్ళట? నన్నుకూడా పెళ్ళికి పిలుస్తావా?" అన్నాడు నవ్వుతూ.

సీత వులిక్కిపడ్డది...ఆ తర్వాత రెండు చేతులతో మొహం కప్పుకుని వెక్కివెక్కి ఏడవటం మొదలుపెట్టింది.

"సీతా! సీతా! ఎందుకలా ఏడుస్తావ్!"

గబ్బున తలెత్తి, సీత తీక్ష్ణంగా అతనివేపుచూసి, "ఛీ! నువ్వుకూడా నా పెళ్ళివూసు అడగడమేనా, రాజూ?" అంది.

"నేనేం చేశాను సీతా! అడగడంకూడా తప్పేనా?"

"ఏమీ తెలియనట్లు అట్లా అడుగుతావేం?"

"నా కేం తెలుసును సీతా!"

"నీ కంతా తెలిసును...తెలుసుండి కూడా, సిగ్గులేక, నన్నిట్లా అడుగుతూ, బాధపెడుతున్నావు... నువ్వు వృత్తి మోసకాడివి—నీతో మాట్లాడకూడదు..."

"సీతా! ఏమి టిలా మాట్లాడుతున్నావ్? నా కేమీ అర్థం కాకుండా వుంది"

"ఔను. నీ కేమీ అర్థంకాదు. ఇన్నాళ్ళయీ నీకేమీ అర్థం కాలేదు. అందుకే నీతో మాట్లాడకూడ దన్నాను—ఫో! ఇక్కడనుంచి!"

"సీతా! నీకు వెర్రెత్తిం దేమిటి......ఏమిటి ఈ ఏడుపు, కోపం, ఇదంతా?"

"ఔను, నేను వెర్రిదాన్ని! నేను తలిదండ్రులు లేనిదాన్ని...దమ్మిడీ లేని ముష్టిదాన్ని! వెర్రి కానిని కాక ఇంకేమి ఔతాను—ఛీ! ఇక్కడినుంచి వేగిరం పో!" అని, సీత ఛడాలున రెండు కిటికీ తలుపులు వేసేసి, "ముష్టిదానివూసు నీ కెందుకు? నువ్వు వట్టి మోసకాడివి......పో! వేగిరం పో" అని రెండు చేతులలో తల పెట్టుకుని వెక్కి వెక్కి ఏడవడం ప్రారంభించింది.

రెండు నిమిషాల తర్వాత రాజు వెళ్ళిపోతూ వున్న. జోడుచప్పుడు వినిపించింది.

౪

సీత పెళ్ళి ఒక్క రోజులో, నిరాడంబరంగా, అతి సామాన్యమైన విధంలో జరిగిపోయింది. పెళ్ళినాడు సీత ఏడవడం కాని, దుఃఖించడం కాని చేయనందుకు కనకమ్మగారు ఎంతో సంతోషించారు.

సీత యింతవరకూ తన భర్తను చూడలేదు. అతడు ఎలా వుంటాడో, ఎంత వయస్సువాడో చూడాలనే కోరిక కించిత్తూ ఆమెకు కలగలేదు. పెళ్ళినాడు ఆమె మౌనంగా, గంభీరంగా, నిశ్చలంగా, ఒక శాంతమూర్తివలె కన్పించింది.

సీత తన భర్తను చూడకపోయినా, కనకమ్మగారు పెళ్ళి ముందర తనతో చెప్పిన ప్రకారం, తన భర్తను గురించి కొంత తెలుసుకోగల్గింది; అతడు మూడవ పెళ్ళివాడు; ముప్పైఅయిదు ఏళ్లు వుంటాయి—అదృష్ట వశాత్తు అతనికి పిల్లలెవరూ లేరు. అతని యింట్లో అత నొక్కడే. అంచాత సీత చాలా సుఖపడుతుందని కనకమ్మగారు అందరితోనూ చెప్పింది. అదీ కాక, సీతమొగుడు బెజవాడలో ఎనభై రూ.ల వుద్యోగం చేస్తున్నాడు...

పెళ్ళి అయిన పదిహేనురోజులకే, సీతభర్త వచ్చి సీతను తనతో కూడా బెజవాడ తీసుకుపోయాడు... కనకమ్మగారు ఇంట్లో వున్న సీత వస్తువులు అన్నీ—అంటే ఒక కర్రపెట్టె, ఏవో గుడ్డలు, పుస్తకాలు, మట్టిబొమ్మలు మొదలైనవి—సీత కిచ్చేసింది. సీత తనకున్న ఆస్తితోసహా, కట్టుకున్న మొగుడితో బెజవాడ వెళ్ళిపోయింది. ఆమె వెళ్ళేముందర శారదమ్మగారు ఒక నేతచీర, చిన్నఅద్దం, పన్ని కొని సీతకి యిచ్చారు.

బెజవాడలో తమ యింటికి వెళ్ళాక, సీత తన భర్తను—మొదటిసారి—సావకాశంగా తేరిపార చూసింది. అతడు నలభై ఏళ్ళు దాటిన వ్యక్తివలె కన్పిస్తున్నాడు. సామాన్యమైన ఒడ్డూ, పొడుగు; అందగాడూ కాడు, కురూపీ కాడు. అతని ముఖాన్ని చూసి, అతనియొక్క మంచి చెడ్డలను నిర్ణయించడం కష్ట మనిపించింది సీతకి.

బెజవాడ వచ్చిన పది రోజుల వరకు సీతకి సిగ్గు వదలలేదు. భర్త అడిగినదానికి ఆమె కేవలం సంజ్ఞలతోనే జవాబులు చెప్పింది. ఓ నాడు భర్త అన్నాడు:

"సీతా! ఈ యింట్లో మనిద్దరం తప్ప మరెవ్వరూ లేరు. నీ కోరికలను చెప్పుకోవటానికి ఆడ సాయం లేనే లేదు. సిగ్గుచేత, నీ మనస్సులోని కష్ట సుఖాలను, సాధక బాధకాలను నాతో చెప్పుకోవేమో నని నాకు విచారంగా వుంది...సిగ్గుమాని, నీకు కావలిసింది ఏమేనా వుంటే నాతో చెప్పు......"

"అలాగే" అంది సీత వెల్లిగా.

'అలాగే' అంది కాని, సీతలో ఏమీ మార్పు కన్పించలేదు. సాధారణంగా ఆమె ఏదో ఆలోచిస్తూ వున్నట్లుంటుంది. లేదా, పరధ్యానంగా వుంటుంది. ఎంతో అవసరమైతేనేకాని మాట్లాడదు. ఎవరికీ అర్థం

కాని దుఃఖంతో కుమిలిపోతూవున్న మనిషిలా ఉంటున్నది.

ఓనాడు సాయంత్రం అయిదు గంటలైంది. సీత భర్త అప్పుడే ఆఫీసునుంచివచ్చాడు. సీత గోడకి చేరబడి కూచుని, అరచేతుల్లో చెక్కిళ్ళు వుంచుకొని ఏదో దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నది. ఆమెముఖంలో విషాద రేఖలు స్పష్టంగా కన్పిస్తున్నవి.

పావుగంట తర్వాత, వంటింట్లో ఏదో చప్పుడవగా, సీత ఆలోచననుండి తేరుకొని, వంటింట్లోకి వెళ్ళింది. అక్కడ తనభర్త కుంపటిముందు కూచుని, టీ చేస్తున్నాడు. సీతకి ఒక్కమారు కళ్ళంట నీళ్ళు వుబికినవి. ఆమె గబుక్కున భర్తచేతిని పట్టుకొని, "వద్దు, మీరు చెయ్యొద్దు. నాకు మతిపోయింది. క్షమించండి" అంది. అతను సీతను దగ్గరగా తీసుకొని, "సీతా! ఇందులో తప్పేమీ లేదు! ఎందు కేడుస్తావు? నువ్వేదో విచారంతో బాధపడుతున్నావు. అంచేత నేనే టీ తయారుచేస్తున్నాను. ఇందులో నీ తప్పేమీ లేదు. నీ బాధను నాతో చెప్పవూ. నీకు సహాయం ఎలా చేయడమో నాకు తెలియకుండా వుంది సీతా!" అన్నాడు. సీత అతని ముఖంలోకి చూచింది. అతని ముఖం కేవలం విషాదమయం! శాంతం మూర్తీభవించి వుంది......

సీత భర్తగుండెలమీద తలవుంచి, "లేదు—నా కేవిచారమూ లేదు. మీరు సుఖంగా వుండడమే నా సుఖం" అంది.

మర్నాడు వుదయం సీత వంటింట్లో పాడుకుంటూ వంటచేసింది. సాయంత్రం భర్త ఆఫీసునుంచి వచ్చేసరికి సీత కాఫీయిస్తూ అడిగింది. "ఆ కుళ్ళులాల్చీ తొడిగేరేం, ఇవాళ?"

"అన్నిలాల్చీలూ మాసిపోయాయి"

"నాతో ఎందుకు చెప్పలేదు? నేను వుతకనను కొనే చెప్పడం మానేశారా?"

అతను పకపకా నవ్వేడు. ఆ నవ్వులో సీతకి పితృవాత్సల్యం వంటిది కన్పించింది. అటువంటి భావం ఎందుకు వచ్చిందో ఆమెకు తెలియలేదు......

రెండు నెలలు గడిచాక, ఓ నాడు భర్త ఆఫీసుకు వెళ్తూ వుండగా, సీత నవ్వుతూ అంది: "ఇవాళ వేగిరం ఆఫీసునుంచి వెళిపోరండి" అని. "ఎందుకు" అన్నాడతను.

"సినీమాకి వెళ్దాం ఇవాళ"

ఆ వేళరాత్రి ఇద్దరూ సినీమాకి వెళ్ళేరు. సినీమానుంచి ఇంటికి వచ్చాక, భర్త గట్టిగా దగ్గేడు.

"చూడండి! ఇంత చలిలో సినీమాకి తీసుకు వెళ్ళమని మిమ్మల్ని శ్రమపెట్టేను! ఈ చలివల్లే మీకు శైత్యం చేసింది" అంది సీత.

"వెర్రి సీతా! చలి అని సినీమాలు మానుకుంటారా ఎవరైనా? అజీర్తి చేస్తుందని తిండి తినడం మానేస్తామా?"

ఇట్లా అన్నాడేకాని, మర్నాడువుదయం లేస్తూనే, "తల నొప్పిగా వుంది" అన్నాడతను. "నేను చెప్పాను కాదూ? ఇది నిన్న సినీమావల్లనే" అంది సీత.

ఆ వేళ అతడు ఆఫీసుకి వెళ్ళలేదు. కుర్చీలో కూచుని ఏదో పత్రిక చదువుకుంటున్నాడు రోజల్లా. సాయంత్రం సీత వంటింట్లోకి వెళ్ళి కాఫీ తెచ్చేసరికి, అతను మంచంమీద పడుక్కొని, దళసరి కంబళీ కప్పుకుని గజగజా వణుకుతున్నాడు.

"అయ్యో! ఒంట్లో ఎలా వుందండీ"

"అబ్బ! చెడ్డ చలి వేస్తున్నాది"

"కాళ్లు పట్టనా?"

"ఒద్దు. మరొక కంబళీ కప్పు!"

రాత్రికి తీవ్రమైన జ్వరం వచ్చింది. పొరుగునే వున్న డాక్టరువచ్చి ఏదో మందిచ్చి వెళ్లిపోయాడు.

మర్నాటి పొద్దున్నకి మనిషి సగం అయిపోయాడు. కళ్లు లోతుగా వెళ్లిపోయాయి. భయంకరంగా తయారయేడు.

వారం రోజులైంది. జ్వరం తగ్గడం లేదు. ఓనాడు సీత వంటింట్లో ఏడుస్తూ కూచుంది. ఇంతలో భర్త పిలిచాడు. ఆమె కళ్లుతుడుచుకొని వెళ్లింది.

"ఏం! పిలిచారు?"

"వెఱ్ఱి సీతా! అట్లా వున్నావేం?"

"ఏం లేదు. కళ్లల్లో పొగదూరింది"

"నాకు తెలుసు లే! ఇట్లా దగ్గరగా రా!"

"ఊ! చెప్పండి"

"ఒక్క ముద్దియ్యి సీతా!"

ఆమె బుగ్గలని మెల్లిగా తన పెదవులతో స్పృశించాడు. సీత భళ్లున ఏడ్చింది.

"నా అమాయకపు సీతా! ఈపాటిదానికే ఎవరైనా ఏడుస్తారా? కష్టం ఎవరికీ రాకుండా వుంటుందా? నువ్వింకా చిన్న పిల్లవి! ఛీ! వూరుకో—ఒక్కమారు నవ్వు, చూస్తాను!"

అతని మాటల్లో గొప్ప శక్తి ఏదో వుంది. మంత్రించినట్లుగా, సీత కళ్లు తుడుచుకుని, విశాలంగా నవ్వింది.

ఆవేళరాత్రి సీతభర్త విపరీతంగా పలవరించేడు. 'బాధ, బాధ' అని కిరకిర చుట్టుకపోయాడు; ప్రేలాపన ఆరంభించాడు.

అర్ధరాత్రివేళప్పుడు డాక్టరువచ్చి యింజెక్షను యిచ్చి వెళ్లిపోయాడు.

రాత్రి ఒంటిగంట అవుతూవుండగా, పెద్ద అరుపు అరచి, సీతభర్త ఈ లోకాన్ని విడిచి వెళ్లిపోయాడు.

మర్నాడు బంధువు లందరూ వచ్చేరు. కనకమ్మగారు, శివయ్యగారు కూడా వచ్చేరు. ఇల్లంతా ఏడుపులతో, గొల్లుతో నిండిపోయింది.

"అయ్యో! సీతా! నీబ్రతు కింతలా అర్ధానం అయిపోయిందే'' అని అందరూ ఏడ్చారు.

"ఔను! నా బ్రతుకు వుత్తి అర్ధానం అయిపోయింది'' అంది సీత, తలను నేలకి మొత్తుకొని ఏడుస్తూ.